

Proiect integrat al organizațiilor partenerilor sociali europeni

Participarea „partenerilor sociali” la dialogul social european

...care sunt nevoile partenerului social ?

Raport al seminarului național român

Hotel Howard Johnson, București

România

26 și 27 septembrie 2007

Proiect integrat al organizațiilor partenerilor sociali europeni

Participarea „partenerilor sociali” la dialogul social european

...care sunt nevoile partenerului social ?

Raport al seminarului național român

Hotel Howard Johnson, București

România

26 și 27 septembrie 2007

Pregătit de ARITAKE-WILD
5 octombrie 2007

Parte din programul de lucru Parteneri Sociali Europeni 2006-2008, acest al treilea seminar dintr-o serie menită să ofere organizațiilor naționale ale partenerilor sociali din țările candidate (Croatia și Turcia) și noilor state membre (Bulgaria și România) posibilitatea de a-și îmbunătăți capacitatea de implicare actuală și viitoare în dialogul social european a avut loc la București, România pe 26 și 27 septembrie 2007. Acest program este elaborat pe baza unor acțiuni similare întreprinse în noile state membre în opt țări din Europa centrală și de est ca parte a programului de lucru al partenerilor sociali 2003-2005¹. Obiectivele partenerilor sociali pe durata celor două zile ale acestui eveniment au fost următoarele :

- Identificarea caracteristicilor participantului « organizațional » și a celui « individual » care vor da posibilitatea partenerilor sociali români de a contribui în modul cel mai eficient la dialogul social european. ;
- Dezvoltarea organizațiilor individuale ale partenerilor sociali și a priorităților comune de acțiune care să contribuie la eficiența acestora ca participanți la procesul de dialog social.

La seminar au participat reprezentanți ai organizațiilor patronale și sindicale din România, reprezentanți ai partenerilor sociali europeni BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP și ETUC, și experți. Lista completă a participanților se găsește în anexa 1 a acestui raport.

Metodologia seminarului a fost concepută în așa fel încât să asigure o participare maximă din partea sindicatelor și a patronilor români, participanții din partea organizațiilor europene ale partenerilor sociali și experții aducând contribuții cu « valoare adăugată ». Cea mai mare parte a acestui eveniment a fost acordată dezbaterilor în grupuri mici de lucru și forumurilor plenare de feedback desfășurate la intervale regulate, precum și ședințelor de obținere a unui consens.

¹ În timpul programului european de lucru pentru partenerii sociali 2003-2005, au avut loc seminarii de demarare și urmărire în Cehia, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia, Slovacia și Slovenia între ianuarie 2004 și mai 2006. Rapoartele privitoare la cele 16 seminarii naționale și rapoartele de sinteză ale celor două sub-proiecte se găsesc pe website-urile organizațiilor partenerilor sociali europeni ETUC și BUSINESSEUROPE.

ARITAKE-WILD

Pentru a facilita și mai mult crearea și dezvoltarea de idei și strategii, s-a folosit limba română în cadrul grupurilor de lucru și s-a asigurat un serviciu de interpretare „nederanjant” atât pentru participanții din partea partenerilor sociali europeni cât și pentru experți. Ședințele plenare au beneficiat de un serviciu complet de interpretare simultană.

Pentru a maximiza dezbaterile bipartite, acordul și dezvoltarea de acțiuni prioritare, acolo unde acestea au avut loc în grupuri de lucru, s-a recurs la două grupuri de lucru: unul la care au participat numai reprezentanții sindicatelor, iar celălalt la care au participat numai reprezentanții organizațiilor patronale², după care rezultatele la care s-a ajuns în aceste două grupuri au fost dezbătute în plen.

Prima zi a seminarului a fost dedicată înțelegerii dialogului social european, identificării punctelor tari și slabe actuale ale partenerilor sociali români și stabilirii de domenii prioritare de acțiune care să ducă la întărirea partenerilor sociali români în vederea unei contribuții eficiente din partea lor la dialogul social la nivelul UE. Prin combinații succesive ale grupurilor de lucru, prin forumuri de dezbateri, cu ajutorul contribuțiilor experților și al ședințelor de obținere a unui consens, participanții au fost îndemnați să alcătuiască o scurtă listă de probleme-cheie, care, în opinia lor, ar trebui abordate. Ziua a doua a fost organizată, în principiu, după aceeași procedură de lucru și a fost dedicată discutării în detaliu a modalităților în care problemele prioritare identificate ar putea fi făcute să avanseze și transpuse în planuri concrete de acțiune.

Acest raport urmează formatul agendei seminarului și oferă un rezumat al fiecăreia dintre cele nouă ședințe de lucru pe care le-a cuprins seminarul. Calendarul detaliat al întâlnirii este inclus în anexa 2, însă cele nouă ședințe cuprinse în seminar pot fi rezumate astfel :

		Tipul ședinței
Ședința întâi	„ Introducere și explicare a dialogului social european”	Contribuții din partea experților - plenară
Ședința a doua	„ Să construim organizații și indivizi de succes pentru dialogul social european”	Grupuri de lucru
Ședința treia	Feedback de la grupurile de lucru: „Să construim organizații și indivizi de succes pentru dialogul Social european”	Prezentări plenare
Ședința patra	„ Parteneri sociali de succes și întruniri de succes” - prezentarea rezultatelor cercetărilor	Contribuții din partea experților - plenară

² În majoritatea seminariilor s-a recurs la trei grupuri de lucru în această ședință. Din cauza unei participări dezechilibrate, partenerii sociali români au preferat să lucreze în două grupuri, al patronatului și al sindicatelor.

Ședința cincea	„Caracteristicile, acțiunile și comportamentele care contribuie la un angajament reușit în parteneriatul social”	Ședință de obținere a unui consens - plenară
Ședința șasea	Prezentare: „Instrumentele care au fost create ca să vă ajute”	Contribuții din partea experților - plenară
Ședința șaptea	„Acțiuni care trebuie întreprinse pentru a promova eficiența dialogului social la nivel european”	Grupuri de lucru
Ședința opta	Feedback de la grupurile de lucru: „Acțiuni care trebuie întreprinse pentru a promova eficiența în dialogul social la nivel european”	Prezentări plenare
Ședința noua		Ședință de obținere a unui consens - plenară

Ziua 1 (26 septembrie)

Ședința întâi (contribuția experților) – « Explicarea dialogului social european »

Evoluția, profilul participanților, regulile de lucru, practicile și prioritățile dialogului social european au fost rezumate în prezentări formale făcute de Liliane Volozinskis de la UEAPME, Juliane Bir (ETUC) și Valeria Ronzitti (CEEP). Prezentările lor se găsesc în anexa 3 a acestui raport.

Ședința doua (activitate cu grupul de lucru) – « Să construim organizații și indivizi de succes pentru dialogul social european »

Partenerii sociali români și-au exprimat preferința de a lucra în două grupuri și de a discuta problemele comune în plen. Ca urmare, reprezentanții naționali au fost împărțiți în două grupuri de lucru : un „grup sindical” și un „grup al organizației patronale”. Reprezentanții de la UEAPME, CEEP și BUSINESSEUROPE au participat la grupul organizației patronale; reprezentanții de la ETUC și un expert au participat la grupul sindicatelor. Fiecare grup a ales un președinte/raportor din rândul participanților naționali.

Grupurile de lucru au avut 90 de minute pentru a reflecta la următoarele întrebări ;

- Ce trebuie să facem pentru a construi, la nivel național, organizații de parteneri la dialogul social de succes capabile de a contribui eficient la dialogul social european ? Ce acțiuni propuneți pentru realizarea lor la nivel național ?

Ședința treia (feedback de la grupurile de lucru) - „Să construim organizații și indivizi de succes pentru dialogul social european”

Raportul din partea celor doua grupuri poate fi rezumat după cum urmează (punctele de vedere ale grupurilor sunt în ordinea prezentării lor) :

Grupul sindicatelor

- Un parteneriat eficient în cadrul procesului de dialog social necesită o înțelegere temeinică a rolului fiecărui partener în acest proces. De asemenea, este necesar un anumit grad de pregătire - partenerii sociali trebuie să-și „facă temele” legate de chestiunile ce urmează a fi dezbătute ;
- O mai bună cunoaștere a practicii dialogului social în alte state membre ar fi utilă
- Reprezentanții naționali ai partenerilor sociali la nivel european trebuie să fie conștienți de legile, procedurile și practicile din țara lor și să le cunoască suficient de bine astfel încât să le privească în contextul practicilor și reglementărilor din alte țări europene ;
- Pentru o contribuție eficientă la nivel european sunt necesare procese mai bune de informare și consultare la nivel național. Membrii ar trebui să aibă posibilitatea de a participa la procesul decizional, ceea ce necesită un real flux de informare în ambele sensuri între sediile centrale ale sindicatelor și organizațiile membre ale acestora ;
- Confederațiile române trebuie să devină reprezentative pentru un număr cât mai mare al angajaților români. Este nevoie, în mod evident, de o mai bună coordonare între diferitele confederații sindicale. Este importantă atenția susținută acordată recrutării ;
- Reprezentanții sindicatelor române la Bruxelles trebuie să aibă un mandat clar, capacități adecvate pentru a asigura o legătură eficientă între partenerii sociali români și cei din UE, și să aibă studiile necesare ;
- Dialogul social la nivelul UE trebuie să fie strâns legat de dialogul social la nivel național ;
- Participarea reprezentanților guvernului la reuniunile bipartite, pentru a înlesni o mai strictă respectare a regulilor, ar putea duce la un grad mai înalt de angajare;
- Sindicatele au avut sentimentul că patronii români nu și-au îndeplinit întotdeauna obligațiile legate de ocuparea forței de muncă ;

- Partenerii sociali români trebuie să cunoască dialogul social la nivelul UE și să îi urmărească îndeaproape desfășurarea ;
- Numărul confederațiilor și federațiilor existente care funcționează la nivel local trebuie limitat în așa fel încât să se asigure o reprezentare mai coerentă și mai eficientă a angajaților români ;

Grupul organizațiilor patronale

- Definirea actorilor, funcțiilor și a mandatelor lor va fi importantă pentru participarea eficientă a acestora la dialogul social european;
- În 2004, șapte organizații patronale din unsprezece au hotărât să înființeze o organizație umbrelă numită ALLIANCE-APCR astfel că majoritatea organizațiilor patronale române sunt membre ale ACPR și, astfel, sunt afiliate cu patronii la nivelul UE. Aceasta oferă o bază pentru conectivitatea națională și internațională;
- Organizațiile patronale ar trebui să joace un rol mai proactiv în dialogul social atât la nivelul național cât și al UE ;
- Organizațiile patronale trebuie să-și dezvolte capacitatea internă și să stabilească relații mai cooperante cu sindicatele pentru a îmbunătăți calitatea dialogurilor sociale atât la nivelul național cât și al UE. Există însă și exemple bune de dialog social eficient la nivelul sectorial în România ;
- Calitatea și frecvența comunicației cu organizații membre în chestiuni privind dialogul social european trebuie îmbunătățită ;
- În general guvernul României are tendința să ignore drepturile partenerilor sociali, și în special părerea organizațiilor patronale, la stabilirea de legi și politici naționale. De multe ori consultarea se face prea târziu pentru ca părerea acestora să fie luată în considerare. Comitetul economic și social național este, în prezent, utilizat greșit de către guvern în legătură cu „acquis-ul comunitar”. ECOSOC ar trebui să fie locul firesc de consultare cu partenerii sociali, așa cum este prevăzut în lege. Dacă această obligație ar fi onorată, comitetul ar avea o influență mult mai mare și ar fi mai eficient decât este în prezent.
- **Ședința patra (contribuția experților) - „Parteneri sociali de succes și întruniri de succes” - prezentarea rezultatelor cercetărilor**

Unul din experții seminarului (Alan Wild) a prezentat rezultatele unei serii de proiecte de cercetare conduse pe durata Programului de lucru al partenerilor sociali europeni 2003-2005.

Scopul acestei ședințe a fost să permită participanților să-și revadă propriile discuții și prezentări din ședința a doua în contextul cunoștințelor și al experienței persoanelor din diferite țări care participaseră la dialogul social european de-a lungul mai multor ani.

Prezentarea a descris rezultatele următoarelor inițiative ;

- O analiză a discuțiilor și concluziilor ale celor 16 seminarii desfășurate în noile state membre din Europa centrală și de est;
- Rezultatele cercetărilor care au fost utilizate ca bază pentru instrumentul de evaluare a competenței și care acum sunt disponibile pentru organizațiile partenerilor sociali prin intermediul paginilor web ale centrelor de documentare ale ETUC și ale organizației patronale (a se vedea mai jos). Aceasta a implicat participanți la dialogul social european în fiecare din cele 25 state membre ale UE de atunci ;
- Cercetările individualizate întreprinse asupra „competențelor de succes” la nivel individual și de organizație în cadrul organizațiilor partenerilor sociali din „UE15”

Prezentarea integrală se găsește în anexa 4 a acestui raport.

Ședința cincea (ședință de obținere a unui consens) – *„Caracteristicile, acțiunile și comportamentele care contribuie la un angajament reușit în parteneriatul social - discuție generală”*

Folosind metoda „turului de masă” participanții la seminar au identificat o serie de probleme importante în vederea îmbunătățirii dialogului social în România. Chestiunile punctate pot fi rezumate astfel ;

- Cunoștințele despre „subiect” și „metodă”, precum și o bună comunicare, sunt condiții prealabile esențiale pentru un dialog social eficient ;
- Pentru a dezvolta un dialog social mai eficient în România ar fi mai bine să se reducă numărul de organizații participante ;
- Dezvoltarea capacităților experților implicați în dialogul social este foarte importantă. Partenerii sociali români au nevoie de oameni mai calificați (capacități de comunicare, negociere, analiză și sinteză). Experții trebuie de asemenea să țină legătura cu liderii de la nivel regional, național și UE ;
- Structuri (rețele) adecvate de dialog social la diferite niveluri sunt importante. Trebuie create structuri mai adecvate la nivel local și regional ;
- Dezvoltarea de relații bune cu omologii din alte țări ale UE și cu partenerii sociali la nivelul UE este importantă ;

- Întâlnirile eficiente au nevoie de deschidere, de voința de a investiga și de a învăța și de capacitatea de a „gândi într-un mod european” ;
- Este nevoie de un dialog social mai informal în problemele importante. Pentru atingerea de rezultate concrete este nevoie de implicarea persoanelor potrivite ;
- Partenerii sociali și guvernul României trebuie să construiască o cultură mai puternică a dialogului social ;
- Restructurarea organizațiilor partenerilor sociali existente ar fi necesară pentru a face dialogul mai eficient la toate nivelurile. Ar fi util dacă organizațiile patronale și cele sindicale ar adopta structuri care să ofere cele mai bune condiții pentru un dialog eficient ;
- Partenerii sociali trebuie să aibă mai multa încredere și respect reciproc dacă este să conlucreze în mod mai constructiv ;
- Ar trebui garantată o participare mai echilibrată a organizațiilor sindicale și patronale la dialogul social;
- Partenerii sociali români ar putea studia și folosi alte modele de succes ale dialogului social european ;
- Respectarea legilor în vigoare ar trebui să fie un principiu de bază în cooperarea dintre partenerii sociali.

După „turul de masă” al participanților naționali, un acord consensual a fost obținut asupra problemelor prioritare urmând a fi abordate în ziua a doua a seminarului. Aceste puncte au fost :

- Gestionarea pluralității partenerului social ;
- Îmbunătățirea dialogului social bipartit ;
- Îmbunătățirea bazei de capacități a experților.

După „turul de masă”, doi dintre reprezentanții organizațiilor partenerilor sociali la nivel UE și-au exprimat părerile asupra discuțiilor ;

- Jørgen Rønne, de la BUSINESSSEUROPE, a spus că este esențial să se înțeleagă ce probleme pot fi rezolvate la nivelul UE și ce probleme au un caracter pur național. Un element-cheie al reușitei este prezentarea într-un mod european a problemelor naționale importante care au o reală dimensiune europeană. Organizațiile partenerilor sociali din UE sunt dornice să-i ajute și să-i sprijine pe partenerii sociali naționali, dar nu pot fi responsabili de participarea activă a partenerilor sociali naționali la dialogul social la nivel național și al UE.

Liliane Volozinskis, de la UEAPME, a subliniat faptul că este importantă definirea problemelor prioritare, iar acest lucru trebuie făcut în cooperare cu organizațiile membre. Pentru a fi eficienți în dialogul social la nivelul UE, partenerii sociali români trebuie să stabilească legături clare între problemele la nivel național și cele la nivel UE pentru a fi siguri că vocea lor este auzită la Bruxelles.

Sesiunea a șasea (contribuția experților) – „*Instrumentele care au fost create ca să vă ajute - prezentare de către un expert*”

Cinzia Sechi (ETUC) și Matthew Higham (BUSINESSEUROPE) au prezentat acele acțiuni întreprinse de partenerii sociali la nivelul UE, cu sprijinul Comisiei Europene, care îi pot ajuta pe partenerii sociali români să dezvolte un dialog social mai eficient. Acestea cuprind:

- Ateliere despre modalitățile de identificare a liniilor bugetare și de solicitare de finanțări pentru inițiativele legate de dialogul social ;
- Un mijloc de evaluare a competențelor care poate fi folosit ca model de audit pentru a evalua competențele la nivel individual și organizațional ale sindicatelor și ale organizațiilor patronale, și pentru a elabora planuri de acțiune rentabile ;
- Atât sindicatele cât și patronatul au creat centre de documentare web pentru a oferi membrilor lor servicii de consiliere și asistență online;

Au fost puse la dispoziție fonduri pentru rambursarea cheltuielilor de călătorie și ședere ale unor alți reprezentanți ai partenerilor sociali naționali care sunt legate de întâlnirile și evenimentele care le pot aduce un plus de competență și experiență. Aceasta se face prin intermediul programelor de formare și îndrumare;

- De curând a fost creat un fond de traduceri pentru a facilita realizarea de traduceri ale acordurilor partenerilor sociali europeni.

Prezentarea integrală se găsește în anexa 5 a acestui raport.

Ziua doua (27 septembrie)

Ședința șaptea (grupuri de lucru) - „*Acțiuni care trebuie întreprinse pentru a promova eficiența dialogului social la nivel european*”

Doă grupuri de lucru (din nou unul sindical și unul patronal) au avut o oră și jumătate pentru a da răspunsuri la următoarele întrebări bazate pe prioritățile de acțiune asupra cărora se căzuse de acord la sfârșitul zilei precedente ;

1. *Examinați modalitățile în care poate fi abordată multitudinea partenerilor sociali în România ? Ce modalitate ar fi cea mai potrivită și cum ați proceda dv. ?*
2. *Care sunt etapele esențiale în îmbunătățirea dialogului social bipartit în România ? Ce acțiuni concrete veți lua ?*
3. *Îmbunătățirea bazei de competențe a celor care vă reprezintă în dialogul social în UE este importantă. Care dintre planurile oferite de partenerii sociali UE le-ați folosi și ce ați întreprinde dumneavoastră ?*

Pentru fiecare grup a fost desemnat un președinte/raportor, iar experții au fost împărțiți între grupuri într-o manieră similară ședinței a treia de mai sus.

Ședința opta (feedback de la grupurile de lucru) – „Acțiuni care trebuie întreprinse pentru a promova eficiența dialogului social la nivel european”.

Feedback-ul de la cele două grupuri poate fi rezumat astfel:

Grupul organizației patronale

- Organizațiile patronale ar trebui restructurate sectorial și teritorial pentru a avea o mai bună coeziune. Dacă și organizațiile sindicale s-ar reforma în mod similar, ar exista o șansă să apară o structură generală eficientă pentru dialogul social la mai multe niveluri;
- Ar trebui întreprinse inițiative pentru a dezvolta mai mult competențele și calificările personalului din organizațiile partenerilor sociali;
- Fluxurile de comunicare interne și externe ar trebui îmbunătățite. Aceasta se poate realiza la început prin mediile de comunicare existente, ca de ex. buletinele informative, conferințele și seminariile ;
- Organizațiile patronale trebuie să inițieze acțiuni de marketing pentru a-și mări numărul de membri
- Cooperarea dintre partenerii sociali poate fi sprijinită printr-o mai bună conlucrare în cadrul mecanismelor bipartite și tripartite existente.

Grupul sindicatelor

- Multitudinea existentă în mișcarea sindicală română ar putea fi abordată cel mai bine prin promovarea fuziunilor între confederații ;
- Este important să se acționeze pentru dezvoltarea dialogului social prin îmbunătățirea comunicării de jos în sus în cadrul organizațiilor. Mecanismele existente pot fi utilizate și menținute (de ex. comitetele socio-economice la nivel regional) și noi mecanisme pot fi create ;
- Construirea respectului reciproc între partenerii sociali va fi vitală pentru un dialog social eficient la nivel de întreprindere, regional și național ;
- Pentru a îmbunătăți cooperarea cu organizațiile patronale, ar putea fi desfășurate mai multe proiecte în comun . O mai bună cooperare între partenerii sociali va spori influența acestora asupra guvernului ;
- Va fi necesară garantarea faptului că acei oameni care au capacitățile necesare ajungă să fie implicați în procesul dialogului social. Acest lucru poate fi realizat prin cursuri de pregătire și angajarea de experți calificați.

Ședința nouă (ședință de obținere a unui consens) – „Discuțiile și acordul asupra acțiunilor prioritare pentru promovarea eficienței dialogului social la nivel european”

Partenerii sociali români au fost de acord că domeniile prezentate mai sus reprezintă o bază solidă de acțiune pe termen scurt și mediu urmând a fi revizuite cu partenerii sociali europeni la o dată care urmează a fi stabilită peste aproximativ 18 luni.

La încheierea seminarului fiecare dintre partenerii sociali la nivel european a făcut comentarii iar observatorul din partea Comisiei Europene a trecut în revistă noile oportunități de finanțare pentru partenerii sociali români ;

- Tobias Muellensiefen, de la Comisia Europeană, a explicat că în cadrul noilor reglementări ale ESF pentru perioada de programare 2007-2013 au fost introduse noi dispoziții privind capacitatea administrativă. Aceste dispoziții se adresează organizațiilor partenerilor sociali din regiunile convergente și au drept scop finanțarea acțiunilor individuale sau comune ale partenerilor sociali. El i-a încurajat cu hotărâre pe partenerii sociali români să examineze aceste posibilități și și-a oferit sprijinul pentru punerea în legătura a partenerilor sociali români cu persoana oficială responsabilă de la Comisia Europeană. Ca urmare, o notă explicativă va fi distribuită împreună cu procesul-verbal al ședinței.
- Jørgen Rønne, de la BUSINESS EUROPE, a afirmat că seminarul a fost o ocazie excelentă de a afla mai mult despre partenerii sociali români și chestiunile legate de piața muncii. Aceasta va da posibilitatea partenerilor sociali europeni să răspundă mai bine nevoilor partenerilor sociali românilor și să le ofere recomandări într-un mod mai eficient.

El i-a îndemnat pe partenerii sociali români să participe cât mai mult posibil la procesul dialogului social de la Bruxelles ;

- Valeria Ronzitti, de la CEEP, a fost de acord că trebuie făcut ceva în privința multitudinii organizațiilor pentru a crea o structură mai eficientă pentru dialog. Ea a subliniat importanța unei strânse cooperări la nivel local și regional ;
- Liliane Volozinksis, de la UEAPME, a atras atenția asupra faptului că dialogul social este un proces de învățare care poate fi perfecționat numai printr-o participare activă. Ea a subliniat faptul că dialogul social nu este un scop în sine, ci numai un instrument de îmbunătățire a funcționării pieței muncii. A mai adăugat că, pentru a fi eficiente în dialogul social național și la nivel UE, acțiunile comune trebuie să fie adoptate de parteneri sociali naționali puternici și autonomi ;
- Juliane Bir, de la ETUC, a spus că în cadrul seminarului au fost definite câteva valori de bază importante pentru conducerea unui dialog social eficient. Acestea sunt transparența, încrederea și respectul reciproc. Ea a fost de asemenea de acord cu faptul că problema coordonării cooperării dintre organizațiile partenerilor sociali din România, la toate nivelurile dialogului social (întreprindere, bipartit și tripartit), va fi o mare provocare. Ea a subliniat că formarea de oameni pentru dialogul social va fi importantă și i-a încurajat pe partenerii sociali români să utilizeze oportunitățile de pregătire și dezvoltare oferite de organizațiile partenerilor sociali din UE. Ea a încheiat spunând că participanții la seminar ar trebui să transmită mai departe discuțiile și rezultatele acestuia atât în cadrul organizațiilor lor cât și către liderii lor .

Întâlnirea s-a încheiat cu acordul general că există probleme de interes comun asupra cărora pot acționa partenerii sociali români, fie separat, fie împreună.

Au fost exprimate mulțumiri tuturor celor care au participat la pregătirea și conducerea seminarului, precum și partenerilor sociali europeni pentru participarea și contribuțiile lor.

Lista anexelor

Anexa 1	Lista participanților la seminar
Anexa 2	Programul seminarului
Anexa 3	Prezentarea „Explicarea dialogului social”
Anexa 4	Prezentarea „Parteneri sociali de succes și întruniri de succes...învățând din experiență”
Anexa 5	Prezentarea „Instrumentele care au fost create ca să vă ajute - prezentare de către un expert”